ABC Könyvek - AIDS

Cikk: (szerk.: M.W. Adler; a magyar kiadás szerkesztője: Barczi Judit), 86 old. - Literatura Medica Kiadó, Budapest, 1995.

A könyv a British Medical Journal Publishing Group által 1993-ban kiadott angol nyelvű 3. kiadás magyar fordítása. A könyv fejezetei eredetileg a BMJ-ben jelentek meg. A könyv célja a "fülcsörgő" szerint az, hogy gyakorlati útmutatást nyújtson az alapellátásban és a klinikai gyakorlatban dolgozó orvosoknak, egészségügyi dolgozóknak a kórház felismerésében, kezelésében és a betegek gondozásában.

Az ABC könyvek - AIDS a fenti célokat eléri, az olvasó átfogó képet kap a HIV-fertőzés legfontosabb epidemiológiai, diagnosztikai, klinikai vonatkozásairól, és a vírus terjedését gátolni képes prevenciós módszerekről is. Ezen belül talán szerencsésebb lett volna egy kissé részletesebben írni azokról a tünetekről, melyek alapján a gyakorló orvosban a HIV infekció gyanúja már az enyhe tünetek szakaszában (PGL, ARC) fel kell hogy merüljön, és amelyek a HIV vizsgálat elvégeztetésére kényszerítheti az orvost. Rövidebben lehetett volna írni viszont az AIDS klinikai manifesztációiról és ezek kezeléséről, fűzött a betegek gondozása és terápiája hazánkban ma még egyetlen kórházi osztály igen jól képzett orvosainak és nővéreinek feladata.

Didaktikai szempontból kiemelendők a könyv igen jó minőségű fényképei és ábrái, valamint a tárgyalt bonyolult kérdések megértését segítő/könnyítő, minden fejezetben megtalálható táblázatok.

Az ABC könyvek - AIDS részletes ismertetésére térünk, a könyv 18 fejezetből áll, melyek közül az utolsó kettő (HIV-szittest pozitív vagyok, AIDS-es vagyok) megrázó szubjektív vallomás. Ezek a fejezetek feltétlenül alkalmasnak látszanak az egészségnevelők mindennapi munkájának előseglítésére, mivel a szenvedő ember élményeinek megismerése a leghatásosabb eszköz arra, hogy a közvélemény felfogását az AIDS-ről és ennek áldozatairól megváltoztassa.

A könyv első fejezete a HIV-fertőzés járványtanával foglalkozik, leírja az AIDS epidémia történetét, az AIDS definíciói változásait, majd analizálja a legfontosabb járványtügyi adatokat az 1992 végi állapot szerint.

A második fejezet a HIV-fertőzöttség igazolására használt laboratóriumi próbákat, a harmadik pedig az AIDS immunológiáját ismerteti. Külön ki szeretném emelni az utóbbi, Peter Beverley által írott részt, aki igen röviden, négy oldalban képes volt összefoglalni a HIV és az immunrendszer kapcsolatának bonyolult kérdésköréét, nem hallgatva el a HIV-fertőzés immunológiájának számos megoldatlan problémáját sem.

A negyedik fejezet a korai HIV-fertőzés természetes kórlefolyásáról és kezeléséről szól, véleményem szerint a könyv átlagánál alacsonyabb színvonalon. A következő négy fejezet rendkívül informatív, teljességre törekvő ismertetést ad az AIDS különböző klinikai megnyilvánulásairól (Daganatok, Az AIDS és a tüdő, Gastrointestinalis és májmanifesztációk, Neurológiai manifesztációk). A következő, I.V.D. Weller által írt rész az oppportunista infekciók kezelésével és a HIV-ellenes szerekkel foglalkozik.

Lényegében klinikai jellegűnek tekinthető a következő, szintén rendkívül magas színvonalon megírt három fejezet, melyek a HIV-infekció sajátosságait ismertetik a fejlődő világban, az intravénás kábítószerezők körében, ill. a gyermekkorban. Igen fontos kérdésnél foglalkozik a következő, a tanácsadási szülő rész, amelyet David Miller klinikai pszichológus írt, valamennyi egészségnevelő számára hasznos formában. Külön foglalkozik a tanácsadás fogalmának meghatározásával, felhozzi és meg is válaszolja azokat a kérdéseket, hogy miért és mikor van szükség tanácsadásra, és összefoglalja azt, hogy a tanácsadásnak mely témákra kell kiterjednie átfalában, és a HIV-szerepszűrőnek esetében. Mivel minden tanácsadó emlékszik kétségtelenül jelentős részét az un. "nagyobb egészségre"-ek tartik ki, ezért igen hasznosnak érzem a velük kapcsolatos alfejezetet és táblázatot. A fejezet a büntetőjogalási és törvényhozási szervekkel való kapcsolattartás, a pszichoszociális gondozás és a stressz-levezetés tárgyalásával zárul.

A HIV-fertőzöttek ápolásával kapcsolatos rövid, de minden lényeges problémára kitérő rész után két fejezet tárgyalja a HIV-fertőzés prevencióját. Az első az egészségügyi intézményekben való terjedés megakadályozásának szolgáló módszerekkel foglalkozik, míg a második tárgya az általános prevenciós stratégiák. Az előbbi, egyébként jól megírt részből hiányoznom az CK3 által megjelentetett, a HIV-fertőzés elkerülését szolgáló évtizedszabályokról szóló kiadvány említését (hasonló kisgyérhimekkel más helyen ős a könyv szerkesztője). A megelőzés stratégiái tárgyalt részt nem érzem nagyon sikerültnek. Minden érintett kérdéskomplexum (általános egészségnevelés, a szexuális transzmisszió megelőzése, az távtivel megelőzése az intravénás kábítószer élvezők körében, a vertikális transzmisszió megelőzése, a véradók és a szervdonorok által történő HIV-átvitel megakadályozása) lényegesen részletesebb, és a biztosan felmerülő egyéni és társadalmi problémákra is jobban kiterjedő tárgyalást igényelt volna. Különösen hiányoltam az ifjúság körében vegzett AIDS-prevenció optimális módszereinek ismertetését.

Összefoglalva, az ABC könyvek-AIDS igen magas színvonalú és hézagpótló kiadvány, hiszen az első és máig is utolsó AIDS-ről szóló orvosi könyv 1987-ben jelent meg hazánkban. Ezért igen lényegesnek érzem, hogy a könyvet a NEVI nagyon eljuttatta az AIDS-szel foglalkozó orvosok és egyéb szakemberek jelentős részéhez. A könyv fordítója és szakmai lektora jó munkát végzett, a szöveg gördülékenyen olvasható és - eltekintve néhány vitatható megoldástól, mint pl. az intravénáskábítószerelvező egy szóban, vagy a páciens szó erőltetése a beteg helyett - ill. az igen ritka fébrefertőzöttségi (pl. a 17.old. táblázatában szereplő a bőr energiájának csökkenése valóban a bőrpróbák negatívvá válását jelenti) a könyv magyar szövege szakmailag is helytálló.

Végül egy javaslat, mely elsősorban a kiadónak szól. Egy olyan gyorsan fejlődő területen, mint az AIDS-kutatás, egy két évvel ezelőtt megjelent könyv fordításának kiadása azzal a veszéllyel jár, hogy a legújabb ismeretek a könyvből kimaradnak. Ez a jelen könyv esetében is tetten érhető volt. Három példát szeretnék ezzel kapcsolatban említeni:
1) Ma már tudjuk, hogy az azzal HIV-betegség könyvegesen gyakorikban (a fertőzöttek 60-80%-ában) fordul elő, és jelentősége a HIV-betegség progresszziójának előrejelzésében sokkal nagyobb, mint ezt a könyv megvedik fejezetében olvashatjuk.
2) Azok a könyvben még lehetőségként említett laboratóriumi próbák, amelyekkel a HIV mennyiseig pontosan meghatározható a vérplazmában, ill. a vérsejtekben, ma már bevonultak az anti-HIV gyógyszerek kipróbálásánál alkalmazott rutin eljárások közé. (Lelkő cikket).

3) A vakcina fejlesztésben is számos új ismeretet látott napvilágot, és sok olyan kudarc is beköveteztetett, melyekről a könyv 1993-ban még nem számolhatott be. Ezért azt javaslom, hogy az AIDS könyv esetleges új kiadásánál vagy más témájú ABC könyvek fordításakor az adott terület egy szakértőjét kérjék fel egy bevezetés megírására, melyben összefoglalja az eredeti könyv megjelenése óta napvilágot látott új ismereteket. (Dr. Füst György)